

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДОТРИМАННЯ ПРОЗОРОСТІ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

ЛЮБАРСЬКИЙ Вадим Сергійович - аспірант кафедри конституційного і адміністративного права, Національний авіаційний університет

<https://orcid.org/0000-0001-7459-2625>

УДК 351.9:342.5

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.37>

У статті проведено комплексне дослідження зарубіжного досвіду забезпечення прозорості в діяльності органів публічної влади. Здійснено порівняльний аналіз нормативно-правових засад, інституційних механізмів та технологічних рішень реалізації принципу прозорості у США та країнах ЄС. Застосовано системний підхід та методи порівняльного аналізу для вивчення особливостей впровадження механізмів прозорості в різних країнах. Виявлено, що найефективніші системи забезпечення прозорості базуються на поєднанні потужної законодавчої бази з сучасними цифровими рішеннями. Встановлено пряму кореляцію між рівнем громадської участі та показниками протидії корупції. Визначено перспективні напрями адаптації успішних практик для України, зокрема щодо централізації механізмів громадської участі та впровадження цифрових інструментів забезпечення прозорості. Обґрунтовано необхідність формування національної моделі прозорості з урахуванням безпекових викликів воєнного часу та завдань післявоєнної відбудови.

Ключові слова: прозорість, належне врядування, зарубіжний досвід, публічне управління, цифрова трансформація, громадський контроль, підзвітність влади.

Постановка проблеми

Стрімкий розвиток інформаційного суспільства та поглиблення демократичних процесів зумовлюють зростання ролі принципу прозорості як фундаментальної

основи ефективного публічного управління та запоруки довіри суспільства до влади. Варто погодитися з думкою, що інформація виступає ключовою складовою стабільного суспільного розвитку через процеси її отримання, використання та поширення в суспільстві [1, с. 92]. Міжнародний досвід демонструє, що відкритість та прозорість діяльності органів публічної влади стають визначальними факторами в побудові діалогу між державою та громадянами, забезпеченні підзвітності влади та протидії корупції. Вивчення практики впровадження принципу прозорості в США та країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) розкриває дієві механізми та інструменти забезпечення прозорості управлінських процесів. Особливої актуальності набуває дослідження нормативно-правових засад, інституційних механізмів та технологічних рішень реалізації прозорості в умовах цифрової трансформації публічного управління. Проведення порівняльного аналізу успішних практик провідних демократичних країн щодо забезпечення відкритості влади, залучення громадськості до процесів прийняття рішень та впровадження інноваційних підходів до реалізації принципу прозорості становить значний науковий та практичний інтерес для розвитку системи публічного управління. Комплексне дослідження досвіду США та країн ЄС дозволяє виявити ефективні моделі забезпечення прозорості діяльності органів публічної влади та окреслити перспективні напрями

розвитку транспарентності в умовах глобальних викликів сучасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичні та практичні питання забезпечення транспарентності в діяльності органів публічної влади досліджували провідні вітчизняні науковці: Л. Наливайко, О. Чепік-Трегубенко, А. Муртішева, С. Бульбенюк та інші. У наукових працях розкрито концептуальні підходи до розуміння принципу транспарентності, проаналізовано механізми забезпечення прозорості в діяльності органів влади, досліджено нормативно-правові засади реалізації транспарентності, висвітлено окремі елементи зарубіжного досвіду. Значний науковий доробок присвячено дослідженню впливу транспарентності на демократизацію суспільства, розвиток громадянського суспільства та формування ефективної системи публічного управління. Проте більшість наявних досліджень спираються на застарілі дані та не враховують стрімкий розвиток інформаційних технологій і цифрову трансформацію публічного управління останніх років. Відсутність комплексного порівняльного аналізу сучасних практик забезпечення транспарентності у США та країнах ЄС, зокрема в умовах кризових ситуацій та безпекових викликів, зумовлює необхідність подальшого наукового пошуку в окресленому напрямі.

Мета дослідження полягає у проведенні комплексного порівняльного аналізу досвіду забезпечення транспарентності органами публічної влади у США та країнах ЄС для виявлення ефективних механізмів реалізації принципу прозорості в умовах цифрової трансформації та сучасних безпекових викликів.

Виклад основного матеріалу

Становлення принципу транспарентності в публічному управлінні Європейського Союзу відбувалося поступово та пройшло тривалий шлях еволюції від загальних декларацій про важливість відкритості до формування комплексної системи забез-

печення прозорості на наднаціональному рівні. Початковий етап розвитку концепції транспарентності в ЄС характеризувався фрагментарністю підходів та відсутністю єдиних стандартів прозорості. Маастрихтський договір 1992 року заклав фундаментальні основи для подальшого розвитку принципу транспарентності, визначивши його як один з базових елементів європейського врядування [2]. Амстердамський договір 1997 року започаткував новий етап у забезпеченні прозорості діяльності європейських інституцій, запровадивши механізми доступу громадян до документів та інформації про діяльність органів ЄС [3]. Лісабонський договір 2007 року суттєво розширив сферу застосування принципу транспарентності через впровадження трьох фундаментальних принципів - демократичної рівності, представницької демократії та демократії участі, що посилює вимоги до прозорості діяльності органів публічної влади. Важливим кроком у розвитку транспарентності стало запровадження механізму громадянської ініціативи, який забезпечив прямий вплив громадян на процеси прийняття рішень у ЄС [4]. Системне вдосконалення механізмів забезпечення прозорості було спрямоване на подолання інформаційного розриву між європейськими інституціями та громадянами, що сприяло підвищенню довіри до органів публічної влади на наднаціональному рівні.

На наше переконання, транспарентність як базовий принцип «доброго врядування» виступає не просто технічним інструментом забезпечення доступу до інформації, а є фундаментальною цінністю демократичного суспільства, що визначає якість взаємодії між владою та громадянами. Аналізуючи наукові підходи до розуміння принципів «доброго врядування», зокрема напрацювання Х. Кохалик, можемо стверджувати, що транспарентність органічно пов'язана з іншими засадничими принципами - результативністю діяльності публічної влади, її підзвітністю суспільству та спроможністю оперативно реагувати на потреби громадян [5, с. 56]. При цьому саме через механізми забезпечення прозорості відбувається легітимізація владних рішень,

формування довіри між державою та громадянським суспільством, а також створення передумов для ефективного громадського контролю за діяльністю органів публічної влади. Варто наголосити, що в умовах цифрової трансформації публічного управління прозорість набуває нових форм реалізації, проте її сутнісне значення як основи демократичного врядування залишається незмінним.

Нормативно-правове забезпечення принципу прозорості в діяльності інституцій ЄС представлено багаторівневою системою правових актів. Регламент № 1049/2001 від 30 травня 2001 року щодо доступу громадськості до документів Європейського Парламенту, Ради та Комісії встановлює загальні правила доступу до документів інституцій ЄС, визначає процедури отримання інформації та підстави для можливих обмежень [6]. Директива ЄС від 17.11.2003 № 2003/98/ЄС про вторинне використання інформації публічного сектора створює правові рамки для забезпечення доступності та можливості використання даних органів влади [7]. Регламент ЄС № 2018/1725 від 23 жовтня 2018 року встановлює правила захисту персональних даних при забезпеченні прозорості [8]. Важливу роль відіграють також рішення Суду ЄС, які формують прецедентну практику щодо застосування принципу прозорості.

Механізми реалізації прозорості на наднаціональному рівні ЄС формують, на нашу думку, комплексну та багаторівневу систему інструментів і процедур забезпечення прозорості. Вважаємо, що особливо ефективним є функціонування Єдиного порталу відкритих даних ЄС, який забезпечує централізований доступ до інформації всіх європейських інституцій [9]. Важливим елементом системи прозорості є Реєстр документів Європейської Комісії, Європейського Парламенту та Ради ЄС, що надає можливість пошуку та отримання офіційних документів [10]. На наше переконання, прогресивним інструментом забезпечення прозорості є система електронних консультацій, яка створює платформу для участі громадян та організацій в обговорен-

ні проєктів рішень ЄС [11]. Варто наголосити на ключовій ролі Європейського омбудсмена, який здійснює системний нагляд за дотриманням принципу прозорості та розглядає скарги щодо порушення права на доступ до інформації, забезпечуючи додатковий рівень контролю. Результативність зазначених механізмів підтверджується статистичними даними Щорічного звіту Реєстру прозорості ЄС за 2023 рік, згідно з яким кількість зареєстрованих представників інтересів досягла 12 469 [12, с. 13], що демонструє зростаючу довіру до інструментів прозорості та посилення взаємодії між інституціями ЄС та громадянським суспільством.

Досвід забезпечення прозорості в США становить особливий науковий інтерес як приклад однієї з найбільш розвинутих систем відкритості публічної влади, що функціонує незалежно від європейської моделі. Основу правового регулювання прозорості в США формує Закон про свободу інформації (Freedom of Information Act) 1966 року, який встановив презумпцію відкритості урядової інформації та визначив чіткі процедури її отримання громадянами [13]. Закон про реформу свободи інформації 1986 року розширив механізми доступу до урядової інформації та вдосконалив процедури опрацювання запитів [14, с. 50-51]. Закон про відкритий уряд (Open Government Act) 2007 року посилив вимоги до прозорості через створення Офісу урядових інформаційних служб, запровадження системи відстеження статусу запитів, встановлення 20-денного строку надання відповідей, введення штрафних санкцій та обов'язкової щорічної звітності федеральних агентств [15].

Практична реалізація принципу прозорості в США забезпечується через розгалужену систему спеціалізованих веб-порталів, кожен з яких виконує специфічні функції в забезпеченні прозорості публічного управління. Портал USA Spending.gov [16] надає детальну інформацію про федеральні витрати, гранти, контракти та фінансові звіти, дозволяючи громадянам відстежувати рух бюджетних коштів. FederalRegister.gov [17] служить офіційним

джерелом публікації проектів нормативних актів та забезпечує можливість громадсько-го обговорення регуляторних ініціатив. Єдиний урядовий портал USA.gov [18] є централізованою точкою доступу до урядової інформації, включаючи нормативні документи, звіти про діяльність, статистичні дані та аналітичні матеріали.

Порівняльний аналіз показників транспарентності згідно з даними Open Budget Survey 2023 року [19] демонструє суттєві відмінності між США та Україною, де США має показник прозорості 69 балів, рівень громадської участі 22 бали та бюджетний нагляд 83 бали, тоді як Україна демонструє значно нижчий рівень прозорості (38 балів), подібний показник громадської участі (24 бали) та високий рівень бюджетного нагляду (76 балів). Поглиблений аналіз показників країн-членів Європейського Союзу свідчить, що найвищі збалансовані показники демонструють Болгарія (громадська участь - 27 балів, бюджетний нагляд - 79 балів, прозорість - 79 балів) та Великобританія (громадська участь - 54 бали, бюджетний нагляд - 56 балів, прозорість - 62 бали). Необхідно відзначити, що показники України, незважаючи на воєнний стан, демонструють відносну стабільність системи бюджетного нагляду, що свідчить про стійкість інституційних механізмів навіть в умовах війни. Водночас нижчі показники прозорості можуть бути обґрунтовані об'єктивними безпековими обмеженнями щодо розкриття інформації в умовах воєнного стану. На наше переконання, досвід Болгарії як постсоціалістичної країни, яка досягла високих показників транспарентності, та Великобританії з її розвиненими механізмами громадської участі становить особливу цінність для післявоєнної трансформації системи публічного управління в Україні, особливо в контексті євроінтеграційних процесів та необхідності відбудови країни на принципах максимальної прозорості та підзвітності.

Фундаментальним нормативно-правовим актом у сфері забезпечення транспарентності публічного управління у Великобританії є Закон про свободу інформації (Freedom of Information Act) 2000 року [20],

який встановлює правові механізми доступу громадян до офіційної інформації органів публічної влади. Законодавчий акт запроваджує не лише декларативне право на інформацію, але й створює дієву систему його реалізації через функціонування незалежної Ради з контролю за розкриттям інформації, яка розглядає апеляції громадян у випадках відмови у наданні інформації. На наше переконання, високий показник громадської участі у Великобританії (54 бали) безпосередньо корелює з низьким рівнем корупції в державі, що підтверджується показником Індексу сприйняття корупції (CPI) за 2023 рік - 71 бал зі 100 можливих [21]. Встановлений зв'язок свідчить, що активне залучення громадськості до процесів прийняття рішень, постійний громадський моніторинг діяльності органів влади та ефективна система оскарження відмов у доступі до інформації створюють несприятливе середовище для корупційних практик та забезпечують невідворотність відповідальності за порушення принципів транспарентності. Унікальність британської моделі полягає в запровадженні інституту Уповноваженого з питань інформації (Information Commissioner), який має широкі повноваження щодо моніторингу дотримання законодавства про доступ до інформації та накладення санкцій за його порушення, а також у функціонуванні спеціалізованого трибуналу з питань інформації (Information Rights Tribunal) для розгляду скарг на рішення щодо доступу до інформації [22; 23].

Практична імплементація принципів транспарентності в системі публічного управління Великобританії відзначається унікальними механізмами громадського контролю та цифрової демократії. Ключовим елементом британської моделі виступає система «Parliamentary Digital Service» [24], яка забезпечує пряму трансляцію парламентських дебатів з можливістю інтерактивної участі громадян через функцію «Digital Questions», що дозволяє в режимі реального часу надсилати запитання парламентарям під час обговорення законопроектів. Інноваційна платформа «Evidence Check» [25] залучає громадськість та експертне середовище до верифікації фактичних даних, які

використовуються органами влади для обґрунтування політичних рішень, що суттєво підвищує якість публічної політики та запобігає маніпулюванню інформацією. Особливої уваги заслуговує система оцінювання державних інвестицій у Великобританії, що базується на керівництві «Green Book» [26], розробленому Міністерством фінансів для проведення комплексної оцінки вартості та суспільної корисності інфраструктурних проєктів. Механізм передбачає обов'язкове проведення публічних консультацій та аналізу соціально-економічної ефективності проєктів, включаючи оцінку впливу на довкілля та довгострокову сталість інвестицій, що забезпечує високий рівень прозорості та ефективності використання публічних коштів. На наше переконання, впровадження подібних механізмів в Україні могло б суттєво посилити систему громадського контролю та підвищити ефективність використання бюджетних ресурсів у процесі післявоєнної відбудови.

Практична імплементація принципів прозорості в системі публічного управління Болгарії відзначається прогресивними механізмами електронної участі та контролю, що базуються на потужній нормативно-правовій основі. Закон про доступ до публічної інформації 2000 року (Закон за достъп до обществена информация) [27] та Закон про електронне урядування 2007 року (Закон за електронното управление) [28] створили фундамент для розвитку цифрових інструментів забезпечення прозорості, а прийнятий у 2016 році Закон про електронну ідентифікацію (Закон за електронната идентификация) [29] забезпечив надійну автентифікацію громадян в електронних системах участі.

Унікальним елементом болгарської системи забезпечення прозорості є функціонування єдиного національного порталу громадських обговорень strategy.bg [30], який централізує всі публічні консультації та обговорення проєктів нормативних актів на одній платформі, що суттєво спрощує участь громадськості в процесі прийняття рішень порівняно з українською практикою розміщення обговорень на окремих сайтах міністерств. На наш по-

гляд, хоча Україна демонструє більш прогресивний підхід до цифровізації публічних послуг, досвід Болгарії щодо централізації механізмів громадської участі та інституціоналізації громадського контролю заслуговує на увагу в рамках подальшого вдосконалення системи забезпечення прозорості, особливо на етапі післявоєнної відбудови та євроінтеграції.

Висновок

Дослідження зарубіжного досвіду дотримання прозорості органами публічної влади засвідчує глибинну трансформацію підходів до забезпечення прозорості управління - від базових механізмів доступу до інформації до комплексних цифрових екосистем взаємодії влади та громадянського суспільства. Показовим є те, що найвищих результатів у впровадженні принципів прозорості досягли країни, які зробили ставку на поєднання потужної нормативно-правової бази із сучасними технологічними рішеннями, що підтверджується досвідом США з їхньою розгалуженою системою спеціалізованих порталів, британською моделлю цифрової демократії та болгарським підходом до централізації механізмів громадської участі. Для України, яка в умовах воєнного стану демонструє стабільність інституційних механізмів та продовжує рух до європейської інтеграції, критично важливим є не просто запозичення окремих елементів зарубіжних систем забезпечення прозорості, а формування власної моделі прозорості, яка враховуватиме безпекові обмеження воєнного часу та національні особливості публічного управління і базуватиметься на принципах максимальної відкритості, підзвітності та громадського контролю в межах, що не загрожують національній безпеці, що сприятиме подоланню корупційних ризиків та зміцненню довіри суспільства до органів публічної влади.

Література

1. Токарева К. Забезпечення інформаційних прав людини в соціальних мережах. *Актуальні проблеми правознавства*. 2021. № 4(32). С. 88–93.

2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями : Договір Європ. Союзу від 07.02.1992 : станом на 30 берез. 2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 19.01.2025).
3. Амстердамський договір 1997. ВУЕ. URL: https://vue.gov.ua/Амстердамський_договір_1997 (дата звернення: 19.01.2025).
4. The Treaty of Lisbon. *European Parliament*. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon> (дата звернення: 19.01.2025).
5. Кохалик Х. «Добре врядування»: принципи та ознаки. *Ефективність державного управління*. 2012. № 33. С. 50–57.
6. Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32001R1049> (дата звернення: 19.01.2025).
7. Директива Європейського Парламенту і Ради 2003/98/ЄС від 17 листопада 2003 року про вторинне використання інформації публічного сектора : Директива Європ. Союзу від 17.11.2003 № 2003/98/ЄС : станом на 17 лип. 2021 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-03#Text (дата звернення: 19.01.2025).
8. Regulation (EU) 2018/1725 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2018 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by the Union institutions, bodies, offices and agencies and on the free movement of such data, and repealing Regulation (EC) No 45/2001 and Decision No 1247/2002/EC. *EUR-Lex*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj/eng> (дата звернення: 19.01.2025).
9. Open data portals. *European Commission*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/open-data-portals> (дата звернення: 19.01.2025).
10. Register of Commission Documents. *European Commission*. URL: <https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/> (дата звернення: 19.01.2025).
11. Світлична А., Лобойко С., Ємельянова А. Електронні консультації. Європейська практика: аналітична записка. Київ : Центр розвитку інновацій, 2018. 37 с.
12. Annual report on the functioning of the Transparency Register 2023. 2024. 17 p. URL: https://transparency-register.europa.eu/document/download/0b39bbcf-231b-4d77-87d1-15b676343daf_en?filename=TR+Annual+Report+2023.pdf (дата звернення: 19.01.2025).
13. Freedom of Information Act. *OLRC*. URL: [https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=\(title:5%20section:552%20edition:prelim\)](https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=(title:5%20section:552%20edition:prelim)) (дата звернення: 19.01.2025).
14. Public law 99-570 - OCT. 27, 1986. *Govinfo*. URL: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-100/pdf/STATUTE-100-Pg3207.pdf#page=49> (дата звернення: 19.01.2025).
15. S.2488 - OPEN Government Act of 2007. *Congress.gov*. URL: <https://www.congress.gov/bill/110th-congress/senate-bill/2488> (дата звернення: 19.01.2025).
16. USAspending.gov. *Офіційний вебсайт*. URL: <https://www.usaspending.gov/> (дата звернення: 19.01.2025).
17. Federal Register. *Офіційний вебсайт*. URL: <https://www.federalregister.gov/> (дата звернення: 19.01.2025).
18. USAGov. *Офіційний вебсайт*. URL: <https://www.usa.gov/> (дата звернення: 19.01.2025).
19. Дослідження «Відкритий бюджет» 2023. *International budget partnership*. URL: <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/rankings> (дата звернення: 19.01.2025).
20. Freedom of Information Act 2000. *Legislation.gov.uk*. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/36/contents> (дата звернення: 19.01.2025).
21. 2023 Corruption Perceptions Index: Explore the results. *Transparency.org*. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023> (дата звернення: 19.01.2025).
22. Information Commissioner's Office (ICO). *Офіційний вебсайт*. URL: <https://ico.org.uk/> (дата звернення: 19.01.2025).

23. Information Tribunal. *HM Courts & Tribunals Service*. URL: <https://informationrights.decisions.tribunals.gov.uk/public/search.aspx> (дата звернення: 19.01.2025).

24. Parliamentary Digital Service (PDS). *UK Parliament*. URL: <https://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/offices/bicameral/parliamentary-digital-service/> (дата звернення: 19.01.2025).

25. Evidence Checks UK. *The GovLab*. URL: <https://congress.crowd.law/case-evidence-checks-uk.html> (дата звернення: 19.01.2025).

26. Get involved. *GOV.UK*. URL: <https://www.gov.uk/government/get-involved> (дата звернення: 19.01.2025).

27. Закон за доступ до громадська інформація. *Lex.bg*. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2134929408> (дата звернення: 20.01.2025).

28. Закон за електронного управління. *Lex.bg*. URL: <https://lex.bg/laws/ldoc/2135555445> (дата звернення: 20.01.2025).

29. Закон за електронна ідентифікація. *Lex.bg*. URL: <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136822116> (дата звернення: 20.01.2025).

30. Портал за громадські консультації. *Офіційний вебсайт*. URL: <https://strategy.bg> (дата звернення: 20.01.2025).

References

1. Tokarieva, K. (2021). Zabezpechennia informatsiinykh prav liudyny v sotsialnykh merezhakh. *Aktualni problemy pravoznavstva*, (4(32)), 88–93 [in Ukrainian]

2. Konsolidovani versii Dohovoru pro Yevropeiskyi Soiuz ta Dohovoru pro funktsionuvannia Yevropeiskoho Soiuzu z protokolamy ta deklaratsiayamy, Dohovir Yevropeiskoho Soiuzu (2010). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text [in Ukrainian]

3. Amsterdamskyi dohovir 1997. (2016, April 12). VUE. https://vue.gov.ua/Амстердамський_договір_1997 [in Ukrainian]

4. *The Treaty of Lisbon*. (2007). European Parliament. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/5/the-treaty-of-lisbon>

5. Kokhalyk, Kh. (2012). “Dobre vriaduvannia”: pryntsyipy ta oznaky. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, (33), 50–57 [in Ukrainian]

6. Regulation (EC) No 1049/2001 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2001 regarding public access to European Parliament, Council and Commission documents. (2001). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32001R1049>

7. Dyrektyva Yevropeiskoho Parlamentu i Rady 2003/98/Yes vid 17 lystopada 2003 roku pro vtorynne vykorystannia informatsii publicnoho sektora, Dyrektyva Yevropeiskoho Soiuzu No. 2003/98/Yes (2021). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-03#Text [in Ukrainian]

8. Regulation - EU - 2018/1725. (n.d.). EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj/eng>

9. Open data portals. (n.d.). European Commission. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/open-data-portals>

10. Register of Commission Documents. (n.d.). European Commission. <https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/>

11. Svitlychna, A., Loboiko, S., & Yemelianova, A. (2018). *Elektronni konsultatsii. Yevropeiska praktyka: analitychna zapyska*. Tsentri rozvytku innovatsii. [in Ukrainian]

12. Annual report on the functioning of the Transparency Register 2023. (2024). https://transparency-register.europa.eu/document/download/0b39bbcf-231b-4d77-87d1-15b676343daf_en?filename=TR+Annual+Report+2023.pdf

13. *Freedom of Information Act*. (2025). OLRC. [https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=\(title:5%20section:552%20edition:prelim\)](https://uscode.house.gov/view.xhtml?req=(title:5%20section:552%20edition:prelim))

14. *Public law 99-570 - OCT. 27, 1986*. (n.d.). Govinfo. <https://www.govinfo.gov/content/pkg/STATUTE-100/pdf/STATUTE-100-Pg3207.pdf#page=49>

15. *S.2488 - OPEN Government Act*. (2007). congress.gov. <https://www.congress.gov/bill/110th-congress/senate-bill/2488>

16. *USAspending.gov*. (n.d.). official website. <https://www.usaspending.gov/>

17. *Federal Register*. (n.d.). official website. <https://www.federalregister.gov/>
18. *USAGov*. (n.d.). official website. <https://www.usa.gov/>
19. *Open Budget Survey* (2023). International budget partnership. <https://international-budget.org/open-budget-survey/rankings>
20. Freedom of Information Act. (2000). Legislation.gov.uk. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/36/contents>
21. 2023 Corruption Perceptions Index: Explore the results. (n.d.). Transparency.org. <https://www.transparency.org/en/cpi/2023>
22. Information Commissioner's Office (ICO). (n.d.). official website. <https://ico.org.uk/>
23. Information Tribunal. (n.d.). HM Courts & Tribunals Service. <https://informationrights.decisions.tribunals.gov.uk/public/search.aspx>
24. Parliamentary Digital Service (PDS). (n.d.). UK Parliament. <https://www.parliament.uk/mps-lords-and-offices/offices/bicameral/parliamentary-digital-service/>
25. *Evidence Checks UK*. (n.d.). The GovLab. <https://congress.crowd.law/case-evidence-checks-uk.html>
26. *Get involved*. (2016, April 7). GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/get-involved>
27. Access to public information act. (2000). Lex.bg. <https://lex.bg/laws/ldoc/2134929408>
28. Law on e-Governance. (2007). Lex.bg. <https://lex.bg/laws/ldoc/2135555445>
29. Electronic Identification Act. (2016). Lex.bg. <https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2136822116>
30. Public consultation portal (n.d.). Official website. <https://strategy.bg>

Liubarskyi Vadym,

PhD Student at the Department of Constitutional and Administrative Law, National Aviation University, Kyiv, Ukraine.

<https://orcid.org/0000-0001-7459-2625>

FOREIGN EXPERIENCE OF TRANSPARENCY COMPLIANCE BY PUBLIC AUTHORITIES

The article presents a comprehensive study of foreign experience in ensuring transparency in the activities of public authorities. A comparative analysis of legal frameworks, institutional mechanisms, and technological solutions for implementing the principle of transparency in the USA and EU countries has been conducted. A systematic approach and comparative analysis methods were applied to study the peculiarities of implementing transparency mechanisms in different countries. It was found that the most effective transparency systems are based on a combination of strong legislative framework with modern digital solutions. A direct correlation between the level of public participation and anti-corruption indicators has been established. Promising directions for adapting successful practices for Ukraine have been identified, particularly regarding the centralization of public participation mechanisms and implementation of digital tools for ensuring transparency. The necessity of forming a national transparency model has been substantiated, taking into account the security challenges of wartime and post-war reconstruction tasks.

Keywords: transparency, good governance, foreign experience, public administration, digital transformation, public control, government accountability.